

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ
ในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น
จันทร์ โกศล

TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT ON KNOWLEDGE MANAGEMENT
FOR TEACHER OF ENGLISH ON THE COMPETENCE OF CONSTRUCTING
YOUTH-GUIDE CURRICULUM IN LOCAL TOURIST AREA
CHAN KOSON

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูสอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น 3) ใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและ 4) ประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน แหล่งข้อมูลได้แก่ ครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น แบบประเมินทักษะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น แบบประเมินเจตคติที่มีต่อการจัดทำประเด็นสนทนา แบบประเมินหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น หลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น แบบประเมินความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า

สมรรถนะที่จำเป็นของครูสอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ 5 ด้าน คือ 1) การจัดทำหลักสูตร 2) แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น 3) ภาษาเพื่อการท่องเที่ยว 4) คุณลักษณะของมััคคุเทศก์ 5) กระบวนการวิจัย สมรรถนะด้านทักษะและทักษะปฏิบัติ 5 ด้าน คือ 1) การจัดทำหลักสูตร 2) การวัดประเมินผล 3) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร 4) การนำหลักสูตรไปใช้ 5) การนำเสนอ สมรรถนะด้านเจตคติ 5 ด้าน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นตาก

คือ 1) ความสนใจใฝ่เรียนรู้ 2) ความภูมิใจในท้องถิ่น 3) ความต้องการให้นักเรียนรักท้องถิ่น
4) ความมุ่งมั่นและมีความรับผิดชอบ 5) ความต้องการจัดทำหลักสูตรฯ

หลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบต่อไปนี้ 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วิสัยทัศน์
3) หลักการ 4) เป้าหมาย 5) จุดประสงค์ 6) โครงสร้าง 7) เนื้อหา 8) กิจกรรมการฝึกอบรม 9) สื่อ
และแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรม และ 10) การประเมินผล และคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูสอน
ภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตร
ยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมพบว่า ครูมีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าระดับ 3 คือ ระดับดีทุก
คน ครูมีทักษะปฏิบัติสูงกว่าระดับ 3 คือ ระดับดีทุกคน ครูมีเจตคติหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการ
อบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าระดับ 3 คือ ระดับดีทุกคน

ผลการประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษฯ อยู่ใน
ระดับดีมากทุกรายการ

คำสำคัญ : หลักสูตรฝึกอบรม, กระบวนการจัดการความรู้, หลักสูตรยุวมัคคุเทศก์

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) study essential competence of teachers of English in constructing youth-guide curriculum in local tourist area ; 2) construct and evaluate the quality of training curriculum ; 3) use the training curriculum and study the competence of constructing youth-guide curriculum in local tourist area by ; 4) study participants' opinions towards training curriculum. Four steps of the Research and Development process were used with 15 Prathomsuksa teachers of English from the Office of Basic Education Commission Sukhothai Area 2 who participated in training during the first semester in academic year 2012. A knowledge and understanding test and evaluation forms on skills , attitude and opinions were constructed for the training curriculum on knowledge management for teachers of English on the competence constructing youth-guide curriculum in local tourist area. The results were as follows:

Essential competence for teachers of English in constructing youth-guide curriculum in local tourist area were five aspects of knowledge : 1) constructing curriculum, 2) local tourist attractions, 3) language for tourism, 4) guides' characters , 5) research procedures. Five aspects of skills and operating were : 1) constructing curriculum elements, 2) evaluation, 3) lesson design, 4) application, 5) presentation. Five aspects of competence on attitude were : 1) learning attention , 2) pride of

locality, 3) love of locality, 4) determination and responsibility, 5) need for constructing curriculum.

Elements of the training curriculum were 1) problems and necessity, 2) vision, 3) principles, 4) goals, 5) objectives, 6) training units , 7) structures of relationship on competence, content, and training procedure, 8) training activities, 9) media and learning resources, 10) evaluation on training. The quality of training was appropriate at high level.

The results of using training curriculum revealed that : the competence of teachers of English on knowledge after training was higher than before at the .05 level of significance. Mean scores were also higher than level 3 (good), The competence of teachers of English on skills and operating was higher than level 3 (good), The competence of teachers of English on attitude after training was higher than before at the .01 level of significance. Mean scores were higher than level 3 (good), The attitude of teachers of English who participated in training towards the training curriculum was at the very good level in every items.

The results of evaluating teachers' opinions on English language teacher training courses at a very good level for every item.

Keywords : Training Curriculum, Knowledge Management, Youth-Guide Curriculum

ความเป็นมาและความสำคัญ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เปิดโอกาสให้สถานศึกษาและสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ประกอบกับโรงเรียนและครูมีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตรโดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่น แต่ผลจากการศึกษาของนักวิชาการ พบว่าครูยังมีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นยังขาดทักษะ อาจเนื่องมาจากความเคยชินกับการใช้หลักสูตรสำเร็จรูปจากกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่เป็นการลอกเลียนผู้อื่นมากกว่าจัดทำขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แต่วิธีการอบรมที่เน้นการให้ความรู้แก่ครูด้วยวิธีการบรรยาย หรือสร้างสถานการณ์ให้ครูฝึกทำเอกสารหลักสูตรในระยะสั้น ๆ ไม่สามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่างกันของโรงเรียนและท้องถิ่นได้ การจัดการความรู้จะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานจะทำงานด้วยความเต็มใจ และมีความสุขกับงานที่ทำ ดังนั้นการจัดการฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการการจัดการความรู้ซึ่งเน้นกระบวนการหรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพเชิงบวก รวมทั้งเป็นการต่อยอดทุนปัญญา การนำทฤษฎีการจัดการความรู้มาใช้จึงมีความเหมาะสม จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรท้องถิ่นที่มีมูลค่าและผู้บริหารการศึกษาเห็นถึงศักยภาพของการนำแหล่งท่องเที่ยวมาช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ในการใช้ภาษาอังกฤษของ

นักเรียน โดยเฉพาะครูในพื้นที่ในอำเภอศรีสัชนาลัย ที่มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี ทั้งอุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ ประเพณีบวชพระแห่ช้าง การทำเครื่องประดับทองลายโบราณ ร้านสาหร่ายพื้นเมือง ประเพณีแข่งเรือ ซึ่งทำให้ครูมีโอกาสดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนที่เน้นการปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องซึ่งเสริมสร้างทักษะด้านการสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับนักเรียน ทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้มีโอกาสฝึกใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการพัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น จะต้องดำเนินการด้วยกระบวนการที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบ มีขั้นตอนและองค์ประกอบที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของจังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้ การพัฒนาสมรรถนะครูสอนภาษาอังกฤษยังไม่มีหลักสูตรสำหรับการพัฒนาที่มีลักษณะเฉพาะพื้นที่ที่เป็นระบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงประสงค์จะการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเพื่อที่จะเป็นหลักสูตรทางเลือกที่นำไปใช้ในการพัฒนาครูให้สมรรถนะดังกล่าวได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูสอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น
3. เพื่อใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและศึกษาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ของครูสอนภาษาอังกฤษ
4. เพื่อประเมินความคิดเห็นของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูสอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น

แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) กลุ่มมัคคุเทศก์ที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ 2) กลุ่มครูที่มีผลงานเลิศด้านการจัดทำหลักสูตร เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อหาสมรรถนะจำเป็นและสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุนของครูสอนภาษาอังกฤษที่จะจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ใน

แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ตามลำดับ การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการ ดังนี้ 1) ติดต่อ นัดหมาย วัน เวลา สถานที่ที่ดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญของแต่ละกลุ่ม 2) ดำเนินการสนทนากลุ่มตามประเด็นสนทนา โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) รวมทั้งมีผู้จดบันทึก (Note - taker) เป็นผู้จดย่อเนื้อหาการสนทนา บันทึกเสียง บันทึกรายละเอียดของการพูดคุยและผู้ช่วยผู้วิจัย (Research Assistant) มีหน้าที่คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่กำลังดำเนินการสนทนา และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จด โดยมีประเด็นการสนทนาเพื่อหาสมรรถนะจำเป็นและสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุนของครูสอนภาษาอังกฤษที่จะจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ตามลำดับ 3) สรุปมติแต่ละประเด็น และให้ผู้ร่วมสนทนาแสดงฉันทามติ และ การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสมรรถนะที่จำเป็นและสมรรถนะส่งเสริม สนับสนุน ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของครูในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น แหล่งข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาของแต่ละแผนการฝึกอบรมแล้วดำเนินการร่างหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง มี 10 องค์ประกอบ คือ 1) ปัญหาและความจำเป็น 2) วิสัยทัศน์ 3) หลักการ 4) เป้าหมาย 5) จุดประสงค์ 6) โครงสร้าง 7) เนื้อหา 8) กิจกรรมการฝึกอบรม 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ในการฝึกอบรม และ 10) การประเมินผล และจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) คำชี้แจงองค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม 2) แผนการฝึกอบรมประกอบด้วยบทบาทของผู้ให้และผู้รับการฝึกอบรม 3) เอกสารประกอบการฝึกอบรม 3 เล่ม ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 การเตรียมการ หน่วยที่ 2 การปฏิบัติการ หน่วยที่ 3 การประเมินผลและการเผยแพร่ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำร่างหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและดำเนินการปรับปรุง แกไขหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ให้สมบูรณ์และนำไปทดลองนำร่อง (Pilot Study) กับครูสอนภาษาอังกฤษที่คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์เดียวกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 ใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นและศึกษาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นของครูสอนภาษาอังกฤษ

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ครูสอนภาษาอังกฤษที่เข้าร่วมฝึกอบรมด้วยความสมัครใจ จำนวน 15 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ หลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และแบบประเมินสมรรถนะ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเตรียมการ แบ่งเป็น 2 กิจกรรมหลัก คือ 1) แสวงหาเพื่อนร่วมเรียนรู้ใช้เวลา 13 วัน ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ ความตระหนักความสำคัญของหลักสูตรฝึกอบรม 2) ร่วมหาแนวทางสู่ความสำเร็จ ใช้เวลา 2 วัน คือ การให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูปฏิบัติงานเลิศที่มีประสบการณ์จัดทำหลักสูตรมัคคุเทศก์ภาษาอังกฤษ ได้ศึกษาแนวทางการจัดทำจากตัวอย่างหลักสูตรและจากข้อเสนอแนะจากครูปฏิบัติงานเลิศ รวมทั้ง ร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์/เป้าหมายร่วม ระยะที่ 2 การปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 กิจกรรมหลัก คือ 1) ร่วมเรียนรู้ ใช้เวลา 2 วัน คือ การให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมร่วมสร้างความเข้าใจ 2) ร่วมปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรใช้เวลา 37 วัน คือ การให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมออกแบบและจัดทำองค์ประกอบหลักสูตรได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็น วิสัยทัศน์ของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร เป้าหมาย/จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมทั้งจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ โดย ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมจะพบกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตามข้อตกลงเพื่อร่วมกันสะท้อนผลงาน การจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ระยะที่ 3 การประเมินผล แบ่งเป็น 2 กิจกรรมหลัก คือ 1) ร่วมสะท้อนผลงาน ใช้เวลา 7 วัน คือการแลกเปลี่ยนการประเมินหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่ครูจัดทำระหว่างผู้เข้ารับการอบรมและผู้เชี่ยวชาญ และ 2) ร่วมชื่นชมและถ่ายทอดกระบวนการแห่งความสำเร็จ ใช้เวลา 4 วัน คือจัดนิทรรศการผลงานการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นเล่ากระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความคิดเห็นของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตร

ยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ได้แก่

แหล่งข้อมูลได้แก่ ครูสอนภาษาอังกฤษที่เข้าร่วมฝึกอบรมโดยความสมัครใจ จำนวน 15 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น 1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมของวิทยากร การมีส่วนร่วม หลักสูตร สื่อประกอบการอบรม ระยะเวลา สถานที่ 2) ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อการใช้สื่อ อุปกรณ์ การอำนวยความสะดวก การประเมินผล การจัดการความรู้ การให้แรงเสริมและการกระตุ้นให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 3) ด้านผลผลิต (Output) ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อความมุ่งมั่นในการจัดทำหลักสูตร ประโยชน์และความพึงพอใจในการอบรม การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หลังสิ้นสุดการทดลองใช้หลักสูตรระยะที่ 3 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ให้ผู้เข้ารับการอบรมทุกคน แล้วนำแบบสอบถามความคิดเห็นของครูสอนภาษาอังกฤษผู้เข้ารับการอบรมมาวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูสอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น พบว่า

สมรรถนะด้านความรู้ที่จำเป็น สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น มี 5 สมรรถนะและสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน มี 17 ข้อ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 มีความรู้ กระบวนการจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมและสนับสนุน 3 ข้อ คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดทำหลักสูตร 2) ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดทำหลักสูตร 3) ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักสูตร 4) ความรู้การจัดการความรู้ สมรรถนะที่ 2 มีความรู้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ประกอบด้วย สมรรถนะส่งเสริมและสนับสนุน 1) ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน 2) ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น 3) ความรู้เกี่ยวกับเอกลักษณ์/สัญลักษณ์ของท้องถิ่น (ประเพณี ภาษา การแต่งกาย ของดีของอร่อยอุทยาน) 4) การอนุรักษ์/สืบทอดเรื่องถิ่นท้องถิ่น สมรรถนะที่ 3 มีความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมและสนับสนุน 1) มีความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (ฟัง พูด อ่าน เขียน) 2) การใช้ภาษาอังกฤษตามบริบทเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น สมรรถนะที่ 4 มีความรู้ คุณลักษณะที่ดีของมัคคุเทศก์ ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมและสนับสนุน 1) มีความรู้การสร้างมนุษยสัมพันธ์ 2) มีความรู้ในด้านจิตบริการ (Service Mind) สร้างแรงจูงใจให้ความบันเทิง 3) มีความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 4) มีความรู้ทางการสื่อสาร (ทางกาย วาจาใจ) สมรรถนะที่ 5 มีความรู้ กระบวนการวิจัย ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมและสนับสนุน 1) มี

ความรู้ในการสืบค้นข้อมูล 2) มีความรู้การตรวจสอบข้อมูล 3) มีความรู้ในการออกแบบเครื่องมือ 4) มีความรู้ในการจัดการข้อมูล

สมรรถนะด้านทักษะที่จำเป็น สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตร ยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นมี 5 สมรรถนะ และสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน มี 14 ข้อ ดังนี้ สมรรถนะที่ 1 มีทักษะการจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) มีทักษะการออกแบบหลักสูตร 2) จัดทำองค์ประกอบหลักสูตร สมรรถนะที่ 2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ 2) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 3) จัดทำแผนการเรียนรู้ สมรรถนะที่ 3 มีทักษะการวัด ประเมินผล ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) เลือกเครื่องมือประเมิน 2) ออกแบบเครื่องมือประเมิน 3) ใช้เครื่องมือประเมิน สมรรถนะที่ 4 มีทักษะการนำเสนอ ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) ทักษะการเล่าเรื่องราวของท้องถิ่น 2) เลือกวิธีและรูปแบบการนำเสนอ (การเล่าเรื่อง การจัดนิทรรศการ การอธิบายประกอบ Power point) สมรรถนะที่ 5 มีทักษะการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วยสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) การเขียนแผนจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การใช้สื่อ 4) การวัดและประเมินผล

สมรรถนะด้านเจตคติที่จำเป็น สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตร ยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น มี 5 สมรรถนะ และสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน มี 10 ข้อ ดังนี้ สมรรถนะที่ 1 มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ ประกอบด้วย สมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้จากการทำงาน 2) ขอบเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่น 3) ขอบทำ/เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ 4) เห็นคุณค่าการทำงานเป็นทีม สมรรถนะที่ 2 มีความภูมิใจในท้องถิ่น ประกอบด้วย สมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) รักภูมิใจ และเห็นคุณค่าของท้องถิ่น 2) ต้องการเผยแพร่ และปลูกฝังเรื่องราวท้องถิ่นแก่เยาวชน/นักเรียน สมรรถนะที่ 3 มีความต้องการให้นักเรียนรักท้องถิ่น ประกอบด้วย สมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) เห็นประโยชน์ของเรื่องราวและแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น 2) ต้องการสอนโดยใช้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน สมรรถนะที่ 4 มีความมุ่งมั่นและมีความรับผิดชอบ ประกอบด้วย สมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน 1) มีความอดทน 2) ยอมรับในข้อตกลงของกลุ่ม สมรรถนะที่ 5 มีความต้องการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ ประกอบด้วย สมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน คือ เห็นความสำคัญของท้องถิ่นและหลักสูตรท้องถิ่น

ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น มีดังนี้

ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรยุวมัคคุเทศก์ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) วิสัยทัศน์ 3) หลักการของหลักสูตร 4) เป้าหมาย/จุดมุ่งหมายของ

หลักสูตร 5) หน่วยการเรียนรู้ประกอบ 6) โครงสร้าง 7) เนื้อหาของหลักสูตร 8) กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบ 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรมและ 10) การประเมินผล

ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในภาพรวมในระดับมากที่สุด และผลการตรวจสอบคุณภาพของ หลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยการศึกษาสำรวจ(Pilot Study) การใช้ หลักสูตร พบว่า เนื้อหา กิจกรรมฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อการเรียนรู้ โดยภาพรวม มีความเหมาะสม สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทดลองสำรวจ คือ การที่ครูไม่ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารประกอบการฝึกอบรมมาก่อน เนื่องจากได้รับแจกในวันแรกของการฝึกอบรม ทำให้ต้องใช้เวลาศึกษามากในระหว่างการฝึกปฏิบัติ แต่ถ้าหากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน มีการศึกษาเอกสารล่วงหน้า เพื่อนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมก็จะใช้เวลาน้อยลง และประสิทธิภาพของงานก็จะดีขึ้น

ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นหลังหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นของครูสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดีมากถึงดี ผลการประเมินสมรรถนะด้านเจตคติในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศก ในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น พบว่า คะแนนเจตคติหลังอบรมของครูสอนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของครูสอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น พบว่า สมรรถนะด้านความรู้ที่จำเป็น สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น มี 5 สมรรถนะและสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน มี 17 ข้อ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 มีความรู้ กระบวนการจัดทำหลักสูตร สมรรถนะที่ 2 มีความรู้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น สมรรถนะที่ 3 มีความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว สมรรถนะที่ 4 มีความรู้ คุณลักษณะที่ดีของมัดคู่เทศก สมรรถนะที่ 5 มีความรู้ กระบวนการวิจัย สมรรถนะด้านทักษะที่จำเป็น สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นมี 5 สมรรถนะ และสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน มี 14 ข้อ ดังนี้ สมรรถนะที่ 1 มีทักษะการจัดทำหลักสูตร สมรรถนะที่ 2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตร สมรรถนะที่ 3 มีทักษะการวัดประเมินผล

สมรรถนะที่ 4 มีทักษะการนำเสนอ สมรรถนะที่ 5 มีทักษะการนำหลักสูตรไปใช้ สมรรถนะด้านเจตคติที่จำเป็น สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการจัดทำหลักสูตรಯಮಕುತುಕಗಿในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น มี 5 สมรรถนะ และสมรรถนะส่งเสริมสนับสนุน มี 10 ข้อ ดังนี้ สมรรถนะที่ 1 มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ สมรรถนะที่ 2 มีความภูมิใจในท้องถิ่น สมรรถนะที่ 3 มีความต้องการให้นักเรียนรักท้องถิ่น สมรรถนะที่ 4 มีความมุ่งมั่นและมีความรับผิดชอบ สมรรถนะที่ 5 มีความต้องการจัดทำหลักสูตรಯಮಕುತುಕಗิ ซึ่งการดำเนินการศึกษาข้อมูลดังกล่าว เป็นไปตามกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรตามที่ ฟิชเชอร์และชอว์ (Fisher Schoenfeldt and Shaw, 1996) ได้เสนอว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นขั้นตอนวงจรการฝึกอบรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการประเมินความต้องการ ขั้นที่ 2 ขั้นการฝึกอบรม และขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผลและสอดคล้องกับจางกลนี ชุตินาเทินทร์ (2542) ได้เสนอกระบวนการฝึกอบรมแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และการประเมินความจำเป็น ขั้นที่ 2 การพัฒนาออกแบบหลักสูตรการวางแผนเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการอบรม และขั้นที่ 4 ประเมินผลติดตามผลและการปรับปรุงหลักสูตร การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เป็นไปตามเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งใช้วิธีการสำรวจ โดยการค้นคว้าจากเอกสาร การใช้แบบสอบถาม และการใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม จึงทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสม

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรಯಮಕುತುಕಗิในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรಯಮಕುತುಕಗิในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 2) วิสัยทัศน์ 3) หลักการของหลักสูตร 4) เป้าหมาย/จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) หน่วยการเรียนรู้ 6) โครงสร้าง 7) เนื้อหาของหลักสูตร 8) กิจกรรมการฝึกอบรม 9) สื่อและแหล่งเรียนรู้ประกอบการฝึกอบรมและ 10) การประเมินผล และเมื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมในภาพรวมในระดับมากที่สุด และผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมและคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรมโดยการศึกษาสำรวจ (Pilot Study) การใช้หลักสูตรพบว่า เนื้อหา กิจกรรมฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม โดยภาพรวมมีความเหมาะสม สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทดลองสำรวจ คือ การที่ครูไม่ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารประกอบการฝึกอบรมมาก่อน เนื่องจากได้รับแจกในวันแรกของการฝึกอบรม ทำให้ต้องใช้เวลาดูศึกษามากในระหว่างการศึกษาปฏิบัติ แต่ถ้าหากผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีข้อมูลก่อนในการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน มีการศึกษาเอกสารล่วงหน้า เพื่อนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมก็จะใช้เวลาอันน้อยลง และประสิทธิภาพของงานก็จะดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรಯಮಕುತುಕಗิในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ มีขั้นตอนและองค์ประกอบของหลักสูตร พร้อมทั้งคู่มือการใช้ที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริง ซึ่งเป็นการสร้างหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการ

ต้องการอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยในด้านการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของไชยรัตน์ ปราณี (2547) ที่ดำเนินการวิจัยโดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตร 2) การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม 3) การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 4) การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม ส่วนการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นไปตามความต้องการของครูผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ วัฒนาธร (2552) ซึ่งทำการศึกษา “การจัดการความรู้งานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก” ซึ่งพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์โครงสร้างเนื้อหาและเวลา ผังมโนทัศน์ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และเป็นไปตามแนวทางของการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba,1962) ได้เสนอว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์สำรวจความต้องการ 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตร 4) การคัดเลือกประสบการณ์/กิจกรรม 5) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) การกำหนดสิ่งที่จะประเมินสำหรับองค์ประกอบของหลักสูตรที่สร้างขึ้นได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติ และด้านเจตคติซึ่งทุกหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการออกแบบในลักษณะใด ๆ ก็ตามจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะเป็นเครื่องชี้ถึง เป้าหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นเช่นใดและต้องสัมพันธ์ สอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น พบว่า ผลการประเมินสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นหลังหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการประเมินสมรรถนะด้านทักษะในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นของครูสอนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดีมากถึงดี ผลการประเมินสมรรถนะด้านเจตคติในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทศกในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นหลังอบรมของครูสอนภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรฝึกอบรมได้ให้ความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้พื้นฐานเรื่องการจัดทำหลักสูตรกิจกรรมการศึกษาฐาน จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเองและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกันและระหว่าง มีบริบทที่เอื้อต่อการสื่อสารและสร้างความเข้าใจต่อกันและกัน รวมทั้งหลักสูตรฝึกอบรมมีเนื้อหาสำคัญสอดคล้องกับความต้องการของครูและโรงเรียนที่จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ ในการปฏิบัติงานจริง สามารถศึกษาด้วยตนเองหรือทบทวนเพื่อความเข้าใจ แลกเปลี่ยนกับเพื่อนและวิทยากร ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ทักษะ และเจตคติที่ดีเมื่อเข้าสู่การอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาริรัตน์ แก้วอุไรและเทียมจันทร์ พานิชย์ ผลินไชย (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหลังการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก นอกจากนี้การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการยังมีกระบวนการนิเทศ ติดตาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน และการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ทางอีเมล ตลอดจนการสร้างเครือข่ายและหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้ครูสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับการทำงานจริง หรือเป็นการพัฒนาในลักษณะการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงาน (On the Job Training) ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เข้ารับการอบรม สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ เพียศิริ (2550) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตด้วยกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการผลิตงานของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรม ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 นอกจากนี้บรรยากาศของการฝึกอบรมที่มีบรรยากาศที่ดี มีการแลกเปลี่ยนและมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมเรียนรู้และปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ จะส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดทำหลักสูตรเดวิส (Davis, 1977) ที่เสนอไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีการปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ กงเติม (2556) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาขาวิชาการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมมีเจตคติต่อสมรรถนะครู หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดทำหลักสูตรรายมัดคู่เทคโนโลยีในแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น พบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรฝึกอบรมเปิดโอกาสให้ครูผู้เข้ารับการอบรมได้มีส่วนร่วมและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน อีกทั้งยังมีโอกาสช่วยเหลือเกื้อกูลกันในขณะที่ทำการอบรมตามกระบวนการของการจัดการความรู้ นอกจากนี้เป้าหมายของหลักสูตรฝึกอบรมมีความชัดเจนและมุ่งพัฒนารอบด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะปฏิบัติการจัดทำหลักสูตร และด้านเจตคติทำให้ครูผู้เข้ารับการอบรมเกิดเจตคติที่ดี เนื่องจากมีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้จากกลุ่มทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ได้มีเพื่อนร่วมทาง รู้สึกภูมิใจในคุณค่าของงานที่ตนได้ปฏิบัติส่วนในด้านสื่อและเอกสารประกอบการอบรมที่ใช้มีความหลากหลาย เช่น เอกสารประกอบการฝึกอบรม 3 เล่ม ใบงานประกอบการจัดกิจกรรมฝึกอบรม วารสารและเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องตัวอย่างหลักสูตรและบุคคลที่มีผลการปฏิบัติงานเลิศ ซึ่งส่งผลต่อการฝึกอบรมทำให้เรียนรู้และเข้าใจง่ายและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองทำให้เกิดความคิดเห็นต่อหลักสูตรฝึกอบรมมากที่สุด นอกจากนี้เนื้อหาสาระยังจัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายากเป็นลำดับ เน้นจากทฤษฎีไปสู่การฝึกหัดและปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่นำไปใช้ฝึกอบรมมีการเตรียมการเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของคันสอน คงยืน (2552) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะหัวหน้าศูนย์เพาะบ่มอาชีพศึกษาในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมใจ กงเติม (2556)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสาขาวิชาการศึกษา พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมในระดับมาก ดังนั้นการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการพิจารณาและเก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจในหลักสูตรหรือเป็นทางเลือกการดำเนินการที่มีคุณค่า เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาปรับปรุงต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พัฒนาด้านนโยบาย ผู้บริหารในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาครูผู้สอนอย่างจริงจัง
2. พัฒนาด้านบุคลากร ผู้จัดการอบรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าการพัฒนาสามารถวางแผนการฝึกอบรม ปรับเนื้อหา กิจกรรมที่จะเป็นประสบการณ์เชิงรูปธรรมซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานและภาคภูมิใจในตนเอง
3. พัฒนาด้านองค์กร สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูที่ผ่านการพัฒนาเป็นผู้นำในการนำความรู้ ทักษะมาใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมภายในสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายระหว่างผู้เข้ารับการอบรมในสถานศึกษาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูด้วยกระบวนการการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมอื่น ๆ หรือสังกัดอื่น
2. ควรมีการศึกษาระยะสัทธิผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสำหรับครูซึ่งผ่านการอบรมเพื่อพัฒนาและหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- คันศร คงยืน. (2552). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะอาชีวศึกษาในมหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- จงกลณี ชูติมาเทวินทร์. (2542). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา (Training and Development). กรุงเทพฯ : พี เอ ลิฟวิ่ง.
- ไชยรัตน์ ปรารณิ. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการศึกษาชุมชนเพื่อสืบค้นองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- วาริรัตน์ แก้วอุไร และเทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย. (2552). รายงานการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิริพงษ์ เพี้ยศิริ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน. คณะปริญญาวิชาชีพบัณฑิต, ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมใจ กงเต็ม. (2556.) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สาขาวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- อมรรัตน์ วัฒนาธร. (2552). การพัฒนาหลักสูตรที่มีทรัพยากรเป็นฐาน:กรณีศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับนักเรียนในจังหวัดพิษณุโลก. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Davis, L. E. (1977). *Enhancing Quality of working life*. New York: Mc Graw Hill.
- Fisher Schoenfeldt and Shaw. (1996). *Human resource management*. Boston: Houghton Mifflin.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brace & World.

